

ГІПОТЕЗА ДЕТЕРМІНАНТНОЇ ФРАЗИ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПРОЕКЦІЇ В ГЕНЕРАТИВНІЙ ПАРАДИГМІ

Статтю присвячено висвітленню сучасної гіпотези структури іменної фрази в англійській мові. У розвідці розкрито традиційний та генеративний підходи до аналізу іменної фрази. Грунтуючись на надбаннях генеративної граматики автор підкреслює існування гіпотези детермінантної фрази як функціональної проекції іменної фрази. Використовуючи останні доробки у царині генеративної граматики, у розвідці проілюстровані приклади різних підходів до аналізу будови іменної фрази.

Ключові слова: *генеративна граMATика, іменна фраза, детермінант, гіпотеза детермінантної фрази, функціональна проекція, ядро.*

Вольницкая Дарья Олеговна

Гипотеза детерминантной фразы как функциональной проекции в генеративной парадигме

В статье рассмотрена структура именной фразы с использованием традиционного и генеративного подходов. Базируясь на современных теориях генеративной грамматики, автор раскрывает возникновение гипотезы детерминантной фразы как функциональной категории именной фразы в английском языке. Исследование иллюстрирует основные модели структуры именной фразы с наличием детерминанта в ней.

Ключевые слова: *генеративная грамматика, именная фраза, детерминант, гипотеза детерминантной фразы, ядро, функциональная категория, проекция.*

Daria Volnytska

DP hypothesis as a functional projection in generative framework

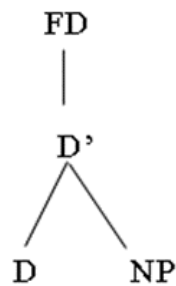
The article investigates modern approaches to the NP (noun phrase) structural analysis. Basing on the up-to date theories in generative grammar the author analyses the emergency of DP (determiner phrase) hypothesis in the English language. The investigation highlights main points on the NP structure through generative perspective. The author gives examples of the main models of NP structure using traditional and generative approaches. The article reveals modern tendency to the analysis of NP and DP relations. The research emphasizes on the existence of DP as the functional category of NP in generative framework.

Key words: *generative grammar, noun phrase, determiner phrase, head, functional category, projection, DP hypothesis.*

Сучасні лінгвістичні студії характеризуються посиленням інтересом до вивчення граматичної системи будь-якої мови. Особливу увагу привертають раніше проаналізовані явища, що потребують нового тлумачення їх природи крізь призму новітніх підходів. **Метою** нашої розвідки є висвітлити актуальну тенденцію аналізу структури іменної фрази у царині генеративної граматики.

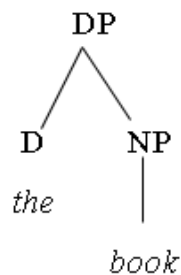
Гіпотеза детермінантної фрази знаходиться у полі зору Хомскіанських генеративних підходів. Генеративісти дискутують про правило структури складових (**Phrase Structure Rule**), виникнення X-штрих теорії, гіпотезу детермінантної фрази С. Ебні, картографічні підходи стосовно детермінантної фрази, сучасні підтвердження того, що іменник є ядром іменної фрази. Дисертаційне дослідження С. Ебні (1987) суттєво вплинуло на погляди лінгвістів. У своїй розвідці науковець висуває гіпотезу так званої детермінантної фрази як найвищу функціональну категорію іменних фраз. У роботах Дж. Бернштейн, М. Брейма, Т. Стоуелла Н. Хомського [3; 4; 6; 13] та інших підтверджується трактування С. Ебні [1]. Це припущення отримало назву гіпотеза детермінантної фрази (**DP hypothesis**).

С. Ебні стверджує, що ядром іменної фрази є певна функціональна категорія. Він прирівнює іменну фразу до детермінантної. За аналогією до дієслівної фрази (**Verb Phrase**), що входить до часової групи (**Tense Phrase**), С. Ебні провів симетрію між іменною фразою та клаузальною проекцією. Внаслідок цього припускають, що іменну фразу потрібно розглядати як N-проекцію (**N-projection**) з функціональною проекцією у домінуванні. Проілюструємо зазначене трактування [1].

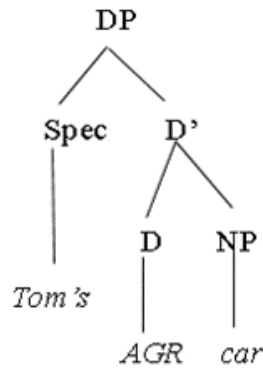

Рис. 1 Схема функціональної проекції іменної фрази за С. Ебні

У свою чергу С. Ебні стверджує, що D (**Determiner**) містить узгоджувач (**AGR**) у кожній іменній фразі [1]. Науковець висвітлює свою думку у двох прикладах:

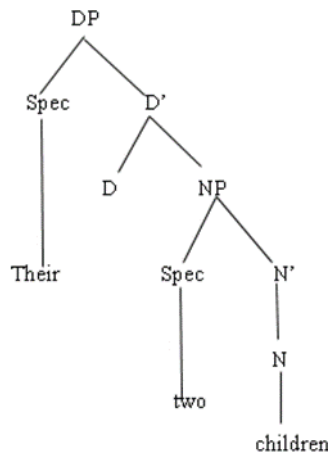

Рис. 2а Структура іменної фрази з детермінантом «the»

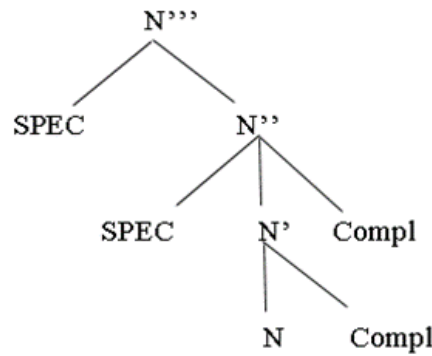
Рис. 2b Структура іменної фрази з посесором

С. Ебні намагався створити таку структуру, яка б змогла вирішити проблему порядку слів з числівниками та класифікаторами в англійській мові. Він запропонував дві позиції у складі DP для розташування займенника, числівника чи класифікатора. Об'єднання числівника та класифікатора утворюють NumP (**N**umeral **P**hrase). Згідно цього, усі посесивні та числівникові фрази описують ядро іменникової групи. Проілюструємо на прикладі.

Рис. 3 Структура іменної фрази з посесивом та числівником

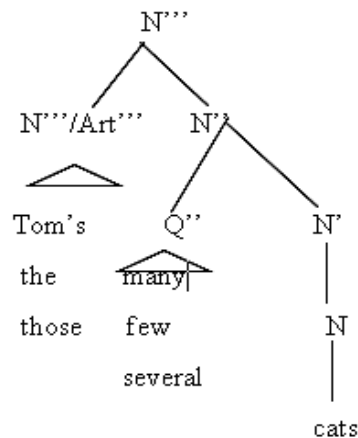
На ранніх стадіях розвитку синтаксичної теорії структуру іменної фрази розглядали як максимальну проекцію NP (**N**oun **P**hrase), у якій ядром є іменник (**N-noun**), а решту конститuentів у межах цієї фрази вважали специфікаторами (**specifiers**) різних рівнів. У межах X штрих теорії структура іменної фрази мала такий вигляд [10]:

Рис. 4 Загальна модель іменної фрази за Р. Джекендоффом

Максимальною проекцією у структурній схемі (4) є іменник. Іменна фраза містить також два специфікатори, що не є частиною X-штрих теорії.

Р. Джекендофф вважає, що позиції специфікаторів наповнюються різними класами явищ. Позицію вищого специфікатора займають посесори та детермінанти, нижчий специфікатор містить квантифікатори, числівники, іменники і т.д.. Спираючись на думку Р. Джекендофф, проілюструємо модель іменної фрази на прикладах [10].

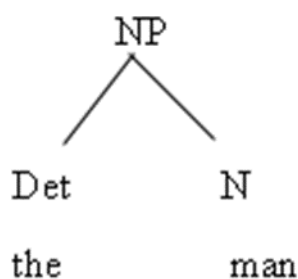

Рис. 5 Модель іменної фрази зі специфікаторами різних рівнів за Р. Джекендоффом

У цій структурі конституенти такі як: артиклі, демонстративи та посесивні фрази розглядають як специфікатори N''' , а квантифікатори *many*, *few* – як специфікатори N'' . Єдиною проблемою у моделі Р. Джекендоффа є нерівність між посесивами та демонстративами, оскільки перші

представляють відкритий клас, а другі – закритий. Окрім того проблемним є також віднесення посесивних фраз та детермінантів до однієї категорії специфікатора [9].

У межах генеративної граматики до виникнення X-штрих теорії, D-елементи (детермінанти, числівники, квантифікатори) розглядали як конституенти n-гілки (**n-branching**) іменної фрази, що визначені правилом структури складових [11]. Детермінанти самостійно не можуть утворювати ані лексичну, ані функціональну проекцію, тому домінуються проекцією іменної фрази.

Рис. 6 Розташування детермінантів у структурі речення згідно ранніх студій генеративної граматики

З огляду на подану схему очевидним є те, що не існує ієрархічної структури у межах фрази. Іменник вважається семантичним та синтаксичним ядром іменної фрази [12].

Одні з перших пропозицій, висунутих на користь функціонального ядра в іменній фразі, можна знайти у роботах М. Брейм [4]. Він стверджує, що помилковим є судження про те, що іменник є ядром іменної фрази. Згідно з думками вченого детермінант є ядром-селектором (**head-selector**) іменної фрази [4].

У працях Н. Хомського (1986) було запропоновано розширення X-штрих нотації для лексичних категорій (специфікатор-ядро-комплемент), що дозволяло перехід до функціональних категорій [6]. Спираючись на постулат Н. Хомського, структуру клаузи аналізували як таку, що складається з

функціональних проєкцій на вершині дієслівної фрази (**Verb Phrase**), групи комплементатора (**Complementizer Phrase**), фінітної групи (**Inflection Phrase**) [7].

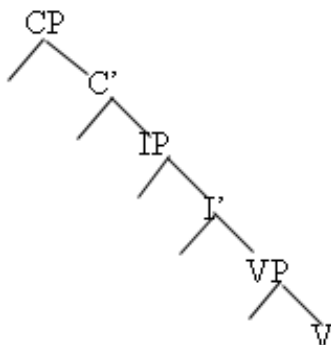

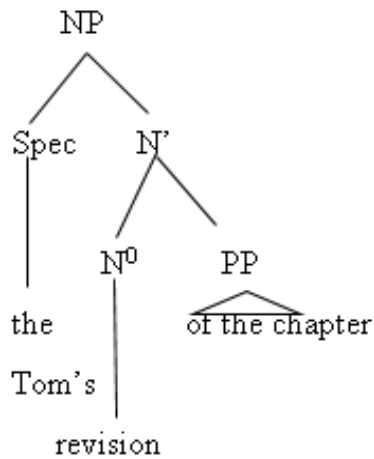
Рис. 7 Функціональні проєкції вершин

Однак іменну фразу все ще аналізували за моделлю Р. Джекендофф. Структура у схемі (6) не є паралельною схемі (7), хоча у багатьох аспектах простежується паралельність іменних фраз та клауз.

У теорії Принципів та Параметрів (**Principles and Parameters framework**) іменні фрази розглядають як максимальні проєкції лексичного ядра N^0 [8]. Застосовуючи правила теорії X-штрих щодо іменної фрази, лексичне ядро N^0 комбінується з комплементом (наприклад, PP), формуючи N-штрих (N') рівень, проміжний N' рівень комбінується з ад'юнктом, створюючи, наприклад, препозиційну чи ад'єктивну фрази. Найвищий N' рівень комбінується з специфікатором (наприклад, детермінантна чи преномінальна генетивна фрази), формуючи максимальний рівень іменної фрази. Наприклад:

(1) *The revision of the chapter*

(2) *Tom's revision of the chapter*

Рис. 8 Максимальна проекція іменної фрази за теорією Принципів та Параметрів

З огляду на два вище зазначених приклади очевидним є той факт, що детермінант розглядають паралельно з преномінальною генетивною фразою.

У межах традиційної граматики структуру іменної фрази розглядають як таку, що містить N як головний елемент фрази. На противагу цьому у генеративній парадигмі визнано існування функціональної проекції DP, до складу якої входить NP. Гіпотеза про те, що головним елементом у структурі іменної фрази є функціональна категорія, а не лексична, стало поштовхом до виникнення гіпотези детермінантної фрази. Аргументи на користь цієї гіпотези знаходимо у працях С. Ебні, Р. Джекендоффа та Н. Хомського. Використовуючи надбання генеративної граматики, вважаємо доцільним та перспективним проаналізувати структуру іменної фрази у діахронічному аспекті.

Список використаних джерел та літератури

1. Abney S. The English noun phrase in its essential aspect [Електронний ресурс] / S. Abney. – 1987. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vinartus.com/spa/87a.pdf>
2. Alexiadou A. Noun Phrase in the Generative Perspective / A. Alexiadou, L. Haegeman, M. Stavrou. – Berlin: Walter de Gruyter, 2007. – 665 p.
3. Bernstein J. The DP Hypothesis: Identifying Clausal Properties in the Nominal Domain / J. Bernstein // The Handbook of Contemporary Syntactic Theory / J. Bernstein. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2001. – С. 536—561
4. Brame M. The general theory of binding and fusion / M. Brame. // Linguistic Analysis. – 1981. – №7. – P. 277–325
5. Bruening B. Selectional Asymmetries between CP and DP Suggest that the DP Hypothesis is Wrong [Електронний ресурс] / B. Bruening. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1071&context=pwpl>
6. Chomsky N. Barriers / N. Chomsky. – Cambridge, Mass.: MIT Press, 1986. – 102 p.
7. Chomsky N. Bare Phrase Structure / N. Chomsky. – Cambridge, Mass.: MIT Working Papers in Linguistics, 1994. – 51 p.
8. Coene M. From NP to DP: The syntax and semantics of noun phrases / M. Coene, Y. D'Hulst. – Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2003. – 368 p.
9. Culicover P. Simpler Syntax / P. Culicover, R. Jackendoff. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 608 p.
10. Jackendoff R. X' Syntax: A study of phrase structure / R. Jackendoff. – Cambridge: MIT Press, 1977. – 249 p.
11. Payne T. Understanding English Grammar: A Linguistic Introduction / T. Payne. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 448 p.
12. Punske J. Functional structure inside nominal phrases / J. Punske // The Routledge Handbook of Syntax / J. Punske. – NY: Routledge, 2014. – P. 65–88
13. Stowell T. Determiners in NP and DP / T. Stowell // Views on phrase structure / T. Stowell. – NY: Springer Science & Business Media, 1991. – P. 37–56
14. Ticio M. On the structure of DPs : дис. канд. філ. наук / Ticio M.E. – University of Connecticut, 2003. – 268 p.
15. Winter Y. DP structure and flexible semantics [Електронний ресурс] / Y. Winter. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: www.cs.technion.ac.il/~winter/papers/DP.pdf
16. Zribi-Hertz A. The DP hypothesis and the syntax of identification / Anne Zribi-Hertz. // Recherches linguistiques de Vincennes [En ligne]. – 2002. – №31. – P. 127–142